

การปลูก *Melon* แตงเทศ

ชนิดและพันธุ์

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

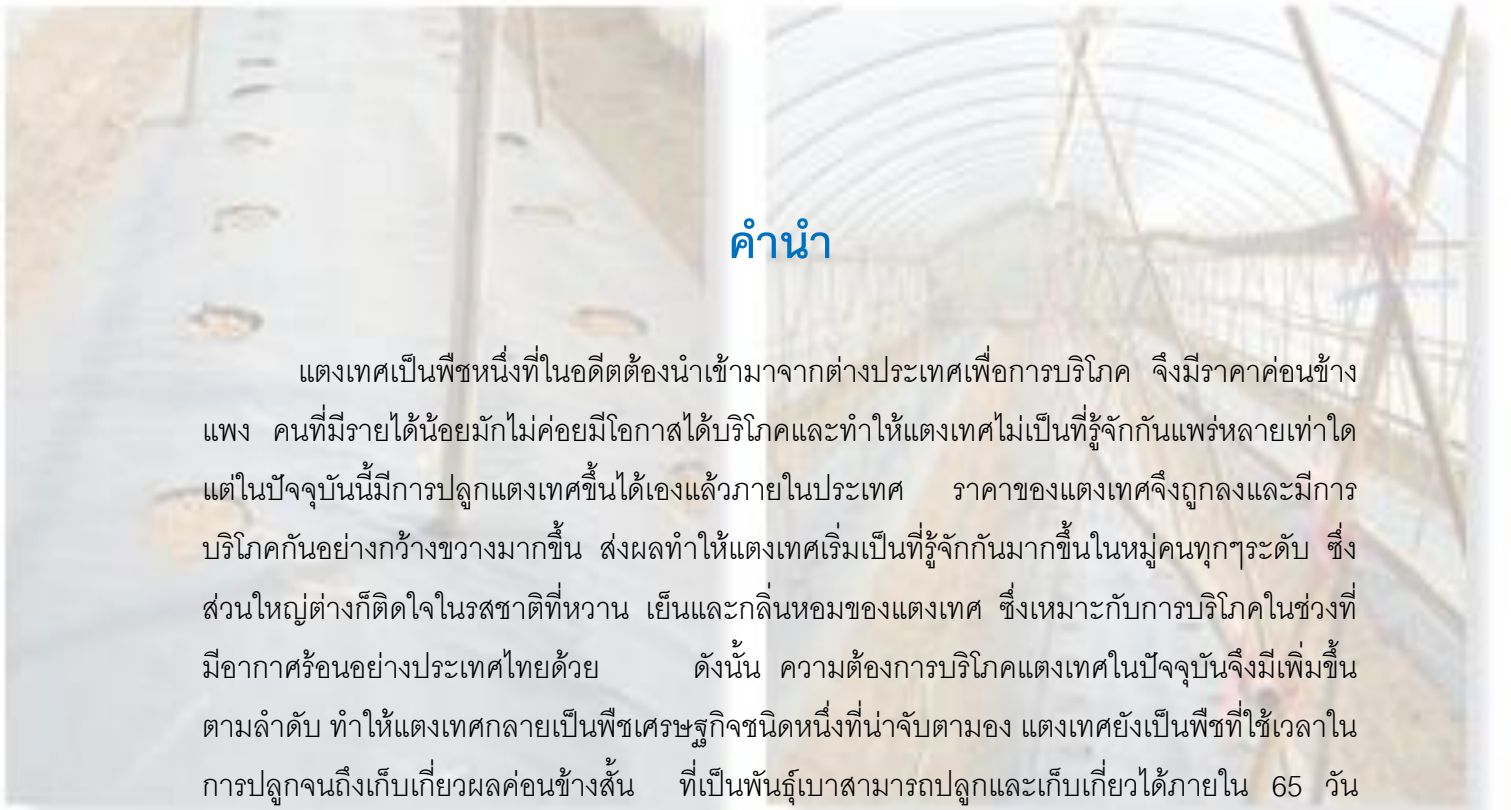
การเพาะขยายกล้า

การเตรียมแปลงปลูกและขยายกล้า

การปฏิบัติและการดูแลรักษา

การเก็บเกี่ยว

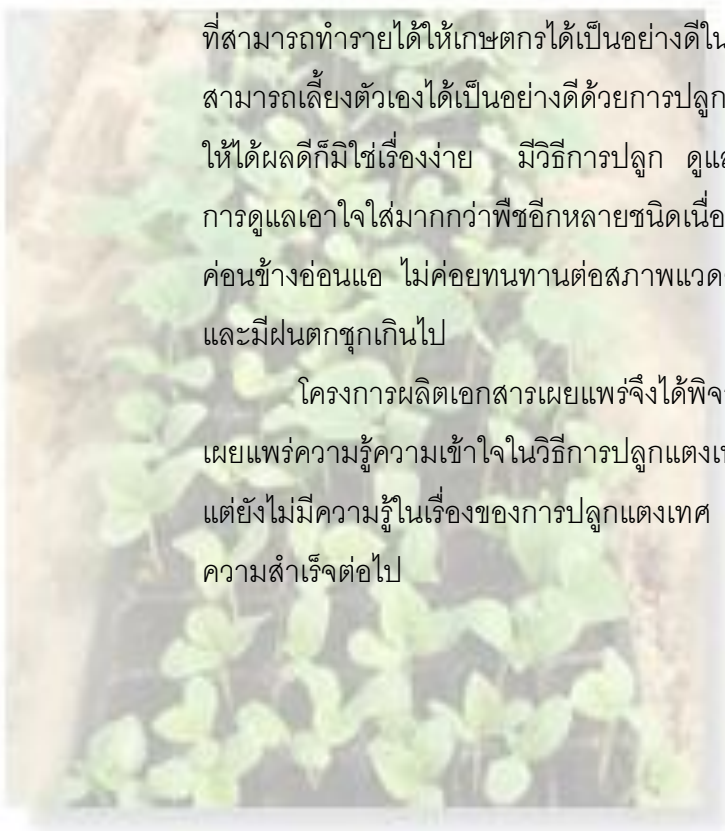
โรคและแมลง

คำนำ

แตงเทศเป็นพืชหนึ่งในอดีตต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อการบริโภค จึงมีราคาค่อนข้างแพง คนที่มีรายได้น้อยมักไม่ค่อยมีโอกาสได้บริโภคและทำให้แตงเทศไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายเท่าใด แต่ในปัจจุบันนี้มีการปลูกแตงเทศขึ้นได้เองแล้วภายในประเทศ ราคาของแตงเทศจึงถูกลงและมีการบริโภคกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น ส่งผลทำให้แตงเทศเริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นในหมู่คนทุกระดับ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างก็ติดใจในรสชาติที่หวาน เย็นและกลิ่นหอมของแตงเทศ ซึ่งเหมาะกับการบริโภคในช่วงที่มีอากาศร้อนอย่างประเทศไทยด้วย ดังนั้น ความต้องการบริโภคแตงเทศในปัจจุบันจึงมีเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทำให้แตงเทศกลายเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่น่าจับตามอง แตงเทศยังเป็นพืชที่ใช้เวลาในการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวผลค่อนข้างสั้น ที่เป็นพันธุ์เบาสามารถปลูกและเก็บเกี่ยวได้ภายใน 65 วัน นับตั้งแต่หยอดเมล็ด ราคาขายของแตงเทศก็สูงกว่าผักและผลไม้ชนิดอื่นหลายชนิด จึงเป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้เกษตรกรได้เป็นอย่างดีในเวลาอันรวดเร็ว เกษตรกรที่มีพื้นที่น้อยเพียง 1 – 3 ไร่ ก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้เป็นอย่างดีด้วยการปลูกแตงเทศเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตามการปลูกแตงเทศให้ได้ผลดีก็มีข้อระวังง่าย มีวิธีการปลูก ดูแลรักษาซึ่งต่างจากพืชอื่นอยู่หลายขั้นตอนและยังต้องการการดูแลเอาใจใส่มากกว่าพืชอีกหลายชนิดเนื่องจากแตงเทศเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศ จึงค่อนข้างอ่อนแอ ไม่ค่อยทนทานต่อสภาพแวดล้อมในประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงที่มีอากาศร้อนจัดและมีฝนตกชุกเกินไป

โครงการผลิตเอกสารเผยแพร่จึงได้พิจารณาจัดทำเอกสารเผยแพร่อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในวิธีการปลูกแตงเทศที่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจปลูกทั่วไป แต่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องของการปลูกแตงเทศ ได้ใช้เป็นแนวทางในการปลูกพืชชนิดนี้ให้ประสบความสำเร็จต่อไป

โครงการผลิตเอกสารเผยแพร่
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การปลูกแตงเทศ

แตงเทศเป็นพืชตระกูลแตงลักษณะเป็นเถา และออกดอกคล้ายกับแตงไทยมีเนื้อในหอมหวาน เปลือกนอกของแตงเทศมีลายตาข่าย ขนาดผลประมาณ 1-2 กิโลกรัม และลักษณะของผล คล้ายกับมะขวิดไทย มีอายุตั้งแต่ปลูกเมล็ดจนถึงเก็บผลผลิต ประมาณ 75-85 วัน เมล็ดพันธุ์ของเมล่อนนำเข้ามาจากประเทศ ประเทศญี่ปุ่น และจีน เป็นพืชเศรษฐกิจที่เป็นความต้องการของตลาดผู้บริโภคทั้งชาวไทยและต่างประเทศ มีราคาสูงสามารถปลูกในดินได้เกือบทุก ชนิด แต่การปลูกที่ได้ผลดีเป็นดินทรายปนร่วนซุยและสามารถระบายน้ำได้ดี มีความต้านทานโรคและแมลงต่ำกว่าพืชตระกูลแตงทั่วไป ซึ่งเป็นจุดอ่อนสำหรับการดูแลในการปลูกแตงเทศ การปลูกแตงเทศในเมืองไทยนิยมปลูกแบบขึ้นค้าง เพื่อให้ผลแตงเทศที่สะอาดและห้อยลงจะได้คุณภาพ ของผลแตงเทศที่ดี แตงเทศ มีชื่อเรียกอย่างอื่นอีกว่า เมล่อน หรือ แคนตาลูป เป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมบริโภคกันมากในปัจจุบันเนื่องจากมีรสชาติดี เนื้อนุ่ม หวาน ฉ่ำและมีกลิ่นหอม สีของเนื้อผลยังมีหลากหลาย ทั้งขาว ครีမ် เหลือง เขียว ส้มและแดง จึงชวนให้รับประทานมากยิ่งขึ้น จัดเป็นทั้งผลไม้และผักขึ้นกับลักษณะของการนำไปใช้บริโภค ซึ่งมีทั้งใช้บริโภคสดในรูปผลไม้ หรือใช้เป็นส่วนประกอบในสลัดผัก นอกจากนี้ยังใช้ประกอบของหวานและเครื่องดื่มหลายชนิด อาทิเช่น ฟรุตสลัด ไอศกรีม น้ำแข็งไส และน้ำผลไม้ปั่น เป็นต้น แตงเทศจึงมีราคาดีที่สุดในบรรดาพืชในวงศ์แตงด้วยกัน การขายแตงเทศนิยมขายกันตามน้ำหนักของผล ซึ่งมีตั้งแต่ราคา กิโลกรัมละ 20 บาท ไปจนถึง กิโลกรัมละ 80 - 100 บาท ขึ้นกับชนิดและพันธุ์ของแตงเทศซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด นอกจากนี้ยังเป็นพืชที่ใช้ระยะเวลาปลูกและเก็บเกี่ยวสั้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลไม้ชนิดอื่นๆ บางพันธุ์มีอายุการเก็บเกี่ยวไม่เกิน 65 วันหลังหยอดเมล็ดเท่านั้น จึงจัดเป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดีในเวลาอันรวดเร็ว ข้อเสียของแตงเทศคือมักอ่อนแอไม่ค่อยทนทานต่อโรคและแมลงและสภาพอากาศที่ร้อนจัด หนาวจัด หรือ มีฝนตกชุกเกินไป การปลูกแตงเทศให้ได้ผลดีประการแรก จึงควรเลือกชนิดและพันธุ์ของแตงเทศที่มีอยู่มากมายให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่และฤดูกาลที่จะปลูก

ชนิดและพันธุ์

แตงเทศเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศในแถบทวีปแอฟริกา นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว เป็นพืชที่อยู่ในพืชวงศ์แตง และมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cucumis melo* L. ซึ่งมีอยู่หลายวาไรตี้ (variety) หรือ ชนิด (group) แต่ที่ปลูกเป็นพืชเพื่อการบริโภคมีอยู่ 3 วาไรตี้ ได้แก่

1. วาไรตี้ แคนตาลูปเพนซิส (Cantaloupensis) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *C. melo* L. var. *cantaloupensis* มีชื่อเรียกทั่วไปว่า ร็อคเมลอน (Rock melon) เพราะผลมีผิวแข็ง ขรุขระ แต่ไม่ถึงกับเป็นร่างแห

2. วาไรตี้ เรติคูลาตัส (Reticulatus) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *C. melo* L. var. *reticulatus* มีชื่อเรียกทั่วไปว่า เน็ตท์เมลอน (netted melon) มัสค์เมลอน (muskmelon) หรือ เปอร์เซียเมลอน (persian melon) เป็นชนิดที่ผิวนอกของผลลักษณะขรุขระเป็นร่างแหคลุมทั้งผล และผลมีกลิ่นหอม เนื้อผลเป็นสีเขียว หรือสีส้ม

3. วาไรตี้ อินอะดอรัส (Inodorous) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *C. melo* L. var. *inodorous* ผิวของผลเรียบ และมักไม่มีกลิ่นหอม

สำหรับพันธุ์ที่มีปลูกในประเทศไทยโดยการปรับปรุงพันธุ์ของบริษัทเมล็ดพันธุ์ภายในประเทศ และวางจำหน่ายในท้องตลาด เป็นที่รู้จักกันดีและเป็นพันธุ์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้

แตงเทศพันธุ์ซันเลดี้

แตงเทศพันธุ์สีทอง

แตงเทศพันธุ์ซันเน็ต 858

แตงเทศพันธุ์มอร์นิ่งซัน 875

1. พันธุ์ซันเลดี้ (Sun lady) เป็นพันธุ์ลูกผสม (F1 hybrid) ผลกลม เปลือกมีผิวเรียบ สีขาวครีม เนื้อภายในสีส้ม เมื่อแก่จัดมีรสหวาน และมีกลิ่นหอม มีน้ำหนัก 1 – 1.8 กก.ต่อผลขึ้นกับความสมบูรณ์ของต้น เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากในประเทศไทย แถบภาคกลาง ภาคตะวันตกและตะวันออก เพราะ

ปลูกและติดลูกง่าย เก็บเกี่ยวได้เร็ว มีความหวานปานกลาง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้ดีและทนทานต่ออากาศร้อน บริษัทเพื่อนเกษตร จำกัดเป็นเจ้าของพันธุ์

2. พันธุ์ศรีทอง เป็นพันธุ์ลูกผสม (F 1 hybrid) เช่นเดียวกัน ผลิตโดยบริษัทเมล็ดพันธุ์เพื่อนเกษตร มีลักษณะใกล้เคียงกับพันธุ์ชั้นเลดี้ มีผิวเรียบ สีเหลืองทอง หรือส้ม เนื้อภายในสีขาวอมเขียว มีขนาดน้ำหนักประมาณ 1 – 1.5 กก. ต่อผล

3. พันธุ์ชั้นเนท 858 เป็นพันธุ์ลูกผสมของบริษัทเจียไต๋ เมล็ดพันธุ์จำกัด ผิวภายนอกผลสีส้ม มีร่างแห เนื้อผลภายในสีส้ม เป็นพันธุ์เบาที่โตเร็ว เก็บเกี่ยวได้ไว

4. พันธุ์มอร์นิ่งซัน 875 ผิวภายนอกสีขาวยอมเขียว เนื้อภายในสีเขียว รสชาติหวาน น้ำหนักผลประมาณ 1.5 – 2 กก. อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 75 – 80 เป็นพันธุ์ลูกผสมของบริษัทเจียไต๋ เมล็ดพันธุ์จำกัด เช่นกัน

5. พันธุ์จิงหยวน เป็นพันธุ์ลูกผสม (F1 hybrid) นำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นโดยบริษัทไทยเฟรช จำกัด ปลูกในวงจำกัดเฉพาะเกษตรกรที่เป็นลูกไร่ของบริษัทเท่านั้น ลักษณะผลภายนอกสีเขียว ผิวขรุขระเป็นร่างแห ตลอดทั้งผล เนื้อสีเขียว รสชาติหวานจัดและมีกลิ่นหอม

แตงเทศพันธุ์จิงหยวนเป็นแตงอนามยชนิด MUSK MELON ของญี่ปุ่น

นอกจากที่กล่าวนี้ ยังมีพันธุ์แตงเทศที่นิยมปลูกกันอีกหลายพันธุ์ เช่น เอ็มเมอรอลสวีท (Emerald Sweet) นีออน 002 (Neon 002) ฮันนี่ดีว (Honey dew) เป็นต้น

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

แตงเทศสามารถเจริญเติบโตได้ในดินแทบทุกชนิด แต่ดินที่เหมาะสมคือดินร่วนปนทรายระบายน้ำดี แตงเทศเป็นพืชที่ไม่ชอบน้ำขัง แต่ต้องการน้ำสม่ำเสมอสภาพความเป็นกรดเป็นด่างที่

เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง pH 6.5 – 7 หรือสภาพดินเป็นกลาง สภาพอากาศที่เหมาะสมคืออากาศอบอุ่น มีแสงแดดอย่างเพียงพอและความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ ในช่วงการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นและใบ ส่วนในระยะผลแก่จะต้องการน้ำน้อยลง แดงเทศเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในแถบร้อนของทวีปแอฟริกา จึงไม่ชอบอากาศหนาวเย็นจัด แต่ชอบอากาศอบอุ่น แต่ไม่ร้อนจัด อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการปลูก แดงเทศอยู่ที่ 25 – 30 องศาเซลเซียสในเวลากลางวัน และ 18 – 20 องศาเซลเซียสในเวลากลางคืน ดังนั้นฤดูกาลที่เหมาะสมสำหรับการปลูกแดงเทศในประเทศไทยจึงเป็นปลายฤดูฝนหรือฤดูฝนหนาวในเขตที่อากาศไม่หนาวจัด เช่น ภาคกลาง ภาคตะวันตกและภาคตะวันออก รวมทั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อากาศไม่หนาวจัดจนเกินไป หากแดงเทศกระทบกับอากาศหนาวเย็นจะทำให้ชะงักการเจริญเติบโตได้ตั้งแต่ระยะต้นกล้า การออกดอกติดผลจะล่าช้า และถ้าอากาศยังหนาวจัดต่ำกว่า 18 องศาเซลเซียส ต้นแดงเทศจะหยุดการเจริญเติบโต ในทำนองกลับกันต้นแดงเทศก็ไม่ชอบอากาศที่ร้อนจัดเกินไป ถ้าอุณหภูมิเกินกว่า 30 องศาเซลเซียส แดงเทศมักจะสร้างแต่ดอกตัวผู้ ไม่มีดอกตัวเมีย หรือถ้ามีดอกตัวเมียแต่จะร่วงง่ายไม่ติดผล ปัญหาจากสภาพแวดล้อมของอากาศที่สำคัญสำหรับการปลูกแดงเทศอีกประการหนึ่งคือฝน ถ้าแดงเทศถูกน้ำฝนบ่อย มักจะเกิดโรคน้ำค้างระบาดตามมา เนื่องจากแดงเทศเป็นพืชที่มีใบกว้างใหญ่และมีขน เมื่อสัมผัสกับน้ำฝนจะเกิดหยดน้ำค้างบนใบอยู่เสมอมองไม่สบาย จึงเป็นสภาพที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเข้าทำลายของเชื้อรา น้ำค้างบนใบได้ร่วมกับสภาพอากาศที่เย็นและชื้นหลังฝนตก โรคนี้จะระบาดมากในฤดูฝน เป็นโรคสำคัญที่ทำความเสียหายมากสำหรับพืชในวงศ์แตง โดยเฉพาะกับแดงเทศจะอ่อนแอต่อโรคนี้มาก ดังนั้นในการปลูกแดงเทศในสภาพแวดล้อมที่ไม่ค่อยเหมาะสมนั้น จะต้องมีการดูแลรักษา ให้น้ำ ปุ๋ย และการป้องกันกำจัดโรคแมลงอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ จึงจะได้ผลดี

ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกแดงเทศ ควรเป็นดินร่วน ปนทราย ที่มีการระบายน้ำได้ดี ควรหลีกเลี่ยงการปลูกแดงเทศในพื้นที่ที่เป็นดินเหนียวจัด ที่มีการระบายที่ไม่ดี ทำให้มีโอกาสเกิดโรคเน่าในระบบรากได้ง่าย และยังเป็นที่เหมาะสมของโรคทางดินติดต่อยังฤดูต่อไป รวมทั้งยากต่อการลดความชื้นในดินก่อนก่อนเก็บเกี่ยว อย่างไรก็ตามถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการปลูกแดงเทศในดินชนิดนี้ควรยกแปลงให้สูง 30 – 40 ซม. มีร่องน้ำกว้างเพื่อการระบายน้ำที่ดี และไม่ควรปลูกซ้ำที่เดิมในฤดูติดกัน ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดินควรอยู่ที่ 6.0 – 6.5 ถ้ามีค่าต่ำกว่านี้แสดงว่าดินมีสภาพเป็นกรด ต้องทำการปรับค่าความเป็นกรด-ด่างของดินให้สูงขึ้นด้วยปูนขาว มิฉะนั้นจะเสี่ยงต่อการเกิดโรคเน่าของระบบรากในดิน ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ไม่แนะนำให้ปลูกแดงเทศซ้ำในพื้นที่เดิมในฤดูติดกัน ควรปลูกพืชในวงศ์อื่นคัน 1-2 ฤดู ก่อนที่จะกลับมาปลูกในที่เดิมอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการระบาดของโรคทางดินที่อาจสะสมอยู่จากการปลูกในฤดูที่ผ่านมา

การเพาะกล้า

ปกติการปลูกพืชในวงส์แดงมีเมล็ดพันธุ์ขนาดใหญ่ จึงสะดวกที่จะหยอดเมล็ดลงในหลุมในแปลงปลูกได้โดยตรง จำนวนหลุมละ 2 –4 เมล็ดแล้วจึงถอนแยกให้เหลือต้นที่แข็งแรงเพียง 1 ต้นเท่านั้น แต่ในปัจจุบันนี้วิธีการดังกล่าวไม่เป็นที่นิยมแล้วเพราะเป็นวิธีที่สิ้นเปลืองเมล็ดที่ปัจจุบันเป็นเมล็ดพันธุ์ลูกผสมซึ่งมีราคาแพง ดังนั้นการเพาะเมล็ดในกระบะเพาะหรือถาดเพาะเมล็ดก่อนแล้วจึงย้ายปลูกจึงเป็นวิธีที่แนะนำให้ปฏิบัติมากที่สุด

เมล็ดพันธุ์ที่ซื้อจากบริษัทเมล็ดพันธุ์ มักมีความงอก ความบริสุทธิ์สูง และปลอดจากเชื้อโรคที่ติดมากับเมล็ด สามารถนำมาเพาะได้ทันที แต่ในกรณีที่ไม่แน่ใจในเปอร์เซ็นต์ความงอกของเมล็ดและต้องการกระตุ้นให้เมล็ดงอกได้ดีและเร็วขึ้น ให้แช่เมล็ดในน้ำหรือน้ำอุ่น สูงพอท่วมหลังเมล็ด ประมาณ 6 ซม. แล้วหุ้มด้วยผ้าเปียกน้ำหมาดต่ออีก 1 คืน สังเกตว่าเมล็ดมีรากขาวเริ่มออกมาแล้วจึงค่อยนำไปเพาะต่อในวัสดุเพาะ แล้วจึงรดด้วยสารละลายป้องกันกำจัดเชื้อราเพื่อจาง

ในการเพาะกล้าแดงเทศ เริ่มจากการเตรียมวัสดุเพาะกล้า ปัจจุบันวัสดุเพาะกล้าที่ให้ผลดีที่สุดได้แก่ พีทมอส ซึ่งเป็นวัสดุที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศจึงมีราคาแพงกว่าวัสดุเพาะกล้าภายในประเทศทั่วไป มีลักษณะเบา อุ่มน้ำได้ดี แต่มีช่องว่างให้มีอากาศที่จำเป็นสำหรับการงอกของเมล็ดและการเจริญเติบโตของต้นกล้าหลังออก ในพีทมอสนี้ยังมีธาตุอาหารในรูปของอินทรีย์วัตถุที่ย่อยสลายตัวแล้วให้กับต้นกล้าได้ใช้ในการเจริญเติบโตในระยะหนึ่ง นอกจากนี้พีทมอสยังมีคุณสมบัติที่ดีและมีประโยชน์มากสำหรับการเพาะกล้าอีกประการหนึ่งคือ ปลอดจากเชื้อโรคทางดินต่างๆ จึงเป็นวัสดุปลูกที่ให้ผลดีที่สุดในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามถ้าต้องการประหยัด อาจใช้วัสดุปลูกภายในประเทศที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับพีทมอส เช่น ขุยมะพร้าวที่ร่อนเอาเส้นใยออกไปแล้ว ผสมกับปุ๋ยคอกและทรายหยาบที่ร่อนเอาเม็ดกรวดออกไปแล้ว ในอัตรา 1:1:1 โดยปริมาตร หรือในสถานที่ที่หาดินร่วนได้ง่าย อาจเพิ่มดินร่วนที่ผ่านการตากแดดฆ่าเชื้อและนำมาย่อยจนละเอียดดีแล้วอีก 1 ส่วนเพื่อช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้กับต้นกล้าอีกทางหนึ่ง เมื่อคลุกเคล้าวัสดุปลูกที่ต้องการใช้ให้เข้ากันดีแล้ว ทำการกรอกวัสดุปลูกลงในกระบะเพาะกล้า หรือถาดพลาสติกเพาะกล้า ทำการหยอดเมล็ดลงในกระบะหรือถาดเพาะหลุมละ 1 ต้น ให้ลึกประมาณ 2 ซม. กลบเมล็ดด้วยวัสดุเพาะชนิดเดียวกัน รดน้ำให้ชุ่ม ก่อนนำไปวางไว้ในที่ร่ม รำไร ไม่ให้โดนแสงแดดจัดโดยตรง ในระหว่างการอนุบาลต้นกล้าแดงเทศ จะต้องรักษาความชื้นในวัสดุปลูกให้สม่ำเสมอ คงที่ ถ้าวางไว้ในโรงเรือน ในที่กลางแจ้งควรใช้ฟางข้าวคลุมเหนือผิววัสดุปลูกเพื่อช่วยเก็บความชื้น ไม่ให้ระเหยออกไปจากวัสดุปลูกอย่างรวดเร็วจนทำให้วัสดุปลูกนั้นแห้งเร็วเกินไป รอจนกระทั่งเมล็ดเริ่มงอก และมีใบจริงสีเขียวจึงค่อยๆ ทะยอยเปิดฟางข้าวออกให้ต้นกล้าได้รับแสงแดดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ที่ละน้อยตามอายุการเจริญเติบโต มิฉะนั้นต้นกล้าจะมีปล้องที่ยืดยาวหาแสง ทำให้ลำต้นผอมบาง ไม่แข็งแรง และอย่าลืมว่าควรเพิ่มปริมาณน้ำที่ให้แก่ต้นกล้าให้มากขึ้น

เมื่อต้นกล้าโตขึ้นตามลำดับ ขนาดของกระเบเพาะกล้าในปัจจุบันมีหลายขนาด สามารถเพาะกล้าให้เมล็ดงอกได้ดีพอกัน แต่การเลือกกระเบที่มีขนาดใหญ่กว่าจะได้เปรียบตรงที่มีปริมาณวัสดุเพาะต่อต้นกล้าและได้ระยะห่างระหว่างต้นกล้าด้วยกันมากกว่าของกระเบที่มีขนาดเล็กกว่า ทำให้ได้ต้นกล้าภายหลังการงอกที่จะต้องเลี้ยงดูต่ออีกประมาณ 20 วัน นั้นโตเร็วและมีความแข็งแรงกว่าที่ได้จากกระเบเพาะที่มีขนาดเล็กกว่าขนาดของต้นกล้าที่แข็งแรงพอที่จะย้ายปลูกได้ คือมีใบจริงประมาณ 2 – 3 ใบ

ขนาดของต้นกล้าแต่งเทศที่สมบูรณ์พร้อมย้ายปลูก

การเตรียมแปลงปลูกและย้ายกล้า

แต่งเทศเป็นพืชที่มีราคาแพง โดยเฉพาะพันธุ์ที่มีรสชาติดี เป็นที่ต้องการของตลาด จึงคุ้มค่ากับการปลูกทั้งในแปลงเปิดที่ลงทุนต่ำและในโรงเรือนที่ลงทุนสูง

การปลูกภายนอกโรงเรือน

ก่อนอื่นควรมีการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงที่จะปลูกไปตรวจเพื่อให้ทราบคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมี (โครงสร้างดิน ความเป็นกรด - ด่าง ความเค็ม และปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน)

การเตรียมพื้นที่ควรเริ่มต้นด้วยการไถตะไคร่ในระดับความลึกไม่น้อยกว่า 60 ซม. ซึ่งเป็นความลึกที่อย่างน้อยต้องมีให้รากแตงขอนไชหาอาหารได้สะดวก จากนั้นจึงทำการไถแปรเพื่อย่อยดินให้ละเอียด แต่ถ้าในกรณีที่เนื้อดินเป็นดินเหนียวจัดไม่ควรย่อยดินให้ละเอียดมากเกินไปแล้วจึงใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของผลการวิเคราะห์ดิน (ถ้ามี) ต่อมาให้ทำการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก หรือ ปุ๋ยหมัก ในอัตรา 1,500 - 2,000 กก.ต่อไร่ ทำการพรวนดินอีกครั้งเพื่อคลุกเคล้าให้ปุ๋ยคอกผสมกับดินให้ทั่ว ยกแปลงสูง 30 ซม. หรือ 40 ซม. สำหรับฤดูฝน กว้างประมาณ 1 - 120 ม. มีความยาวตามความยาวของ

พื้นที่สำหรับการปลูกแบบแถวคู่ เว้นร่องน้ำกว้าง 0.80 ม. ก่อนปลูกใส่ปุ๋ยรองพื้นด้วยปุ๋ยเคมี 15-15-15 จำนวน 50 กก./ไร่ โดยโรยเฉพาะบนแปลง และพรวนดินเพื่อพลิกปุ๋ยลงสู่ดินล่าง

หากต้องการป้องกันวัชพืช ควรคลุมแปลงด้วยพลาสติกคลุมแปลง กลบชายพลาสติกด้วยดิน ช้างแปลงให้เรียบร้อย เจาะรูบนพลาสติกเป็น 2 แถวตามความยาวแปลง ระหว่างแถวห่างกัน 80 ซม. และระหว่างหลุมในแถวห่างกัน 0.5 ซม. ในพื้นที่ 1 ไร่ หรือ 1,600 ตร.ม. จะสามารถปลูกได้ 3,200 ต้น สำหรับในพื้นที่ที่หาฟางข้าวได้ง่ายอาจใช้ฟางข้าวคลุมแปลงแทนการใช้พลาสติกเพื่อการประหยัด ยกเว้นในฤดูฝนควรหลีกเลี่ยงการใช้ฟางคลุมดินเพราะเสี่ยงต่อการเกิดโรคเน่าที่โคนต้นและระบบราก จากเชื้อราที่ติดมากับฟาง

การปลูกในโรงเรือน

ในการปลูกแตงเทศในโรงเรือนช่วยให้สามารถปลูกแตงเทศได้ในฤดูฝน โดยที่ไม่ต้องกลัวการระบาดของโรคทางใบ แต่ก็ต้องใช้การลงทุนที่สูงกว่า จึงควรใช้เป็นวิธีการปลูกแตงเทศพันธุ์ที่มีราคาแพง เพื่อผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุน วิธีการปลูกในโรงเรือนนั้นสามารถปลูกลงในดินหรือปลูกในวัสดุปลูกที่อยู่ในภาชนะหรือกระถาง แต่การปลูกลงในกระถางจะมีข้อดีกว่าตรงที่ สามารถใช้ระยะปลูกที่ชิดกว่าการปลูกลงดินและเป็นวิธีนี้ยังช่วยให้สามารถปลูกแตงเทศต่อเนื่องในฤดูติดกัน เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องของการการระบาดของโรคทางดิน เนื่องจากปลูกในกระถางที่ใช้วัสดุปลูกที่มีความสะอาดหรือผ่านการฆ่าเชื้อให้ปลอดภัยมาแล้ว ในกรณีที่ปลูกในกระถางขนาด 12 นิ้ว ให้วางกระถางแบบแถวคู่ ภายในแถวคู่มีระยะห่างระหว่างกระถางในแถว 50 ซม. ระยะห่างภายในแถวคู่ 80 ซม. และระยะระหว่างแถวคู่เท่ากับ 1.5 ม. ในโรงเรือนที่มีพื้นที่ 360 ตร.ม จะปลูกได้ 1,000 ต้น

การปลูกแตงเทศในโรงเรือนโดยใช้แถวคู่

วัสดุปลูกที่ใช้สามารถใช้ได้หลายชนิด ถ้าใช้วัสดุจากต่างประเทศ ได้แก่ พีทมอส หรือ ภูมิส สามารถใช้วัสดุชนิดใดชนิดหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว หรือถ้าใช้วัสดุภายในประเทศ เช่น ขุยมะพร้าว ถ่าน แกลบ ทราาย ให้นำผสมกันเสียก่อน ในอัตราเช่น ขุยมะพร้าว : ถ่านแกลบ : ทราาย ในอัตรา 1: 1: 1 เป็นต้น ไม่ควรใช้ขุยมะพร้าว แกลบดิบ ทราาย หรือถ่านแกลบ เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว เพราะวัสดุภายในประเทศเหล่านี้โดยตัวเองเพียงอย่างเดียวยังไม่เหมาะสำหรับการปลูกพืช

เมื่อเตรียมแปลงและหลุมปลูก หรือกระถางบรรจุวัสดุปลูกเรียบร้อยแล้ว ให้ทำการย้ายต้นกล้า แต่งเทศที่เตรียมไว้ลงปลูก หลังปลูก รดน้ำให้ชุ่มเพื่อให้ความชื้นแก่ต้นกล้าและให้ดินกระชับรากต้นกล้า ในกรณีของการปลูกในโรงเรือนต้องวางระบบน้ำหยดและติดตั้งหัวน้ำหยดที่แต่ละกระถางปลูก

แต่งเทศปลูกในกระถางด้วยระบบน้ำหยด

การปฏิบัติ ดูแลรักษา

แต่งเทศเป็นพืชที่ต้องการการปฏิบัติเป็นพิเศษแตกต่างจากพืชอื่นๆในหลายขั้นตอน นับตั้งแต่การให้น้ำและใส่ปุ๋ย การขึ้นค้าง การตัดแต่งกิ่ง การผสมเกสรและการไว้ผล และการดูแลรักษา ระหว่างการพัฒนาของผล ที่ถูกต้องเหมาะสมจึงจะให้ผลผลิตที่ดี ในต้นแต่งเทศหนึ่งต้นจะปล่อยให้ติดลูกเพียงหนึ่งผลเพื่อต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพที่ดีที่สุด หรืออย่างมากไม่เกิน 2 ผล ดังนั้นหากมีการดูแลรักษาที่ไม่ถูกวิธี อาจทำให้ไม่ได้เก็บเกี่ยวผลผลิตจากต้นแต่งเทศนั้นเลย ทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

การขึ้นค้ำ

แตงเทศเป็นพืชที่มีลำต้นเป็นเถาเลื้อย ในการใช้ระยะปลูกชิดแบบปัจจุบันจึงต้องบังคับให้เถาแตงเลื้อยขึ้นด้านบนโดยการจัดค้ำให้เถาแตงได้เกาะ โดยหลังจากปลูกได้ประมาณ 14 วันต้องมีการปักค้ำให้กับต้นแตงเทศ ไม้ค้ำควรมีความสูงจากผิวดินหลังการปักลงดินแล้วไม่น้อยกว่า 1.80 ซม

แตงเทศผูกขึ้นค้ำที่ทำจากไม้ไผ่

ในกรณีปลูก 2 แถว อาจผูกไม้ค้ำ 2 ฝั่งเข้าหาเป็นกระโจมเพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้มากขึ้นก็ได้ และระหว่างไม้ค้ำที่ปักในแนวตั้งให้ยึดด้วยไม้ค้ำตามแนวนอนทั้งบนและล่างอีกตลอดความยาวของแปลง ไม้ค้ำที่ใช้อาจเป็นไม้ไผ่รวก ไม้กระถิน หรืออื่นๆที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและมีราคาถูก ต้นแตงเทศทุกต้นต้องมีที่ยึดเกาะให้ลำต้นเลื้อย หากไม่สามารถลงทุนซื้อไม้ค้ำให้กับต้นแตงทุกต้นได้ สามารถลดต้นทุนโดยการปักไม้ค้ำเป็นช่วงห่างกัน 2 - 2.5 ม. และหาเชือกไนลอนหรือเชือกอื่นที่มีความแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักต้นแตงเทศได้ ผูกโยงที่บริเวณปลายของไม้ค้ำแต่ละอันให้ตึงและบนเส้นเชือกตำแหน่งที่ตรงกับต้นแตงเทศให้ผูกเชือกห้อยลงมายาวจรดดิน ในการเริ่มต้นให้ต้นแตงเกาะกับหลักหรือเชือกจะต้องช่วยบังคับโดยการผูกต้นแตงกับหลักหรือเชือก ทุกๆข้อเว้นข้อ ก่อนในระยะแรก ถ้าเป็นเชือกให้เวียนเชือกรอบต้นแตงด้วยเพื่อเชือกสัมผัสและรับน้ำหนักและพยุงต้นแตงเทศไว้ได้

แปลงเทศผูกขึ้นค้างที่ทำจากเชือก

การเลี้ยงลำต้นและกิ่งแขนง

หลังจากปลูกแปลงเทศได้ระยะหนึ่ง ต้นแปลงเทศจะเริ่มมีการแตกกิ่งแขนงออกมา ให้ปลิดกิ่งแขนงที่เกิดขึ้นต่ำกว่าข้อที่ 8 และสูงกว่าข้อที่ 12 ออกเสียโดยปลิดแขนงออกตั้งแต่ยังมีขนาดเล็กและปล่อยให้กิ่งแขนงที่เกิดขึ้นระหว่างข้อที่ 8 – 12 ไว้ให้เป็นที่เกิดของดอกตัวเมียที่จะติดเป็นผลต่อไป ทำการแต่งกิ่งแขนงโดยตัดปลายยอดทิ้งให้เหลือใบเพียง 2 ใบเท่านั้น คือใบที่ใกล้กับข้อแรกที่จะเกิดดอกตัวเมียหรือดอกสมบูรณ์เพศ และใบที่ข้อถัดไป ปล่อยให้มีความยาวของกิ่งแขนงเพียงแขนงละ 1 ดอกเท่านั้น และเมื่อต้นแปลงเทศเจริญเติบโตจนถึง 25 ข้อ ให้ตัดปลายยอดของต้นออกเสีย เพื่อหยุดการเจริญเติบโตทางด้านลำต้น ดังภาพที่ 12 นอกจากนี้ให้เด็ดใบล่างสุดออกอีก 3 – 5 ใบที่ไม่ค่อยได้รับแสงแดดออกไป เพื่อให้ต้นโปร่ง เพิ่มการถ่ายเทของอากาศ ไม่ให้เกิดการสะสมของความชื้นที่ชักนำไปเกิดโรคต่างๆ

การผสมเกสรและการไ้ผล

แปลงเทศเป็นพืชที่มีดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่กันคนละดอกแต่เกิดอยู่บนต้นเดียวกัน หรือบางพันธุ์มีดอกเพศผู้และดอกสมบูรณ์เพศอยู่บนต้นเดียวกันก็มี โดยดอกเพศผู้จะเกิดก่อนและเกิดเป็นข้อที่มุมระหว่างก้านใบกับลำต้น หรือลำต้นกับกิ่งแขนง

โดยปกติแตงเทศเป็นพืชผสมข้าม จำเป็นที่ต้องมีการผสมเกสรจากภายนอกโดยแมลงหรือมนุษย์จึงจะติดเป็นผลได้ ดังนั้นในการปลูกแตงเทศจึงจำเป็นต้องมีการช่วยผสมเกสรให้กับดอกตัวเมียหรือดอกสมบูรณ์เพศ

การผสมเกสรต้องกระทำเมื่อดอกบาน ในตอนเช้า ตั้งแต่เวลา 6:00 – 10:00 ในขณะที่อากาศยังมีอุณหภูมิไม่ขึ้นสูง หลังจากนั้นดอกตัวเมียจะหุบไม่รับการผสมอีกต่อไป วิธีการผสมเกสรทำโดยนำเด็ดดอกตัวผู้ที่บานในวันนั้นจากต้นใดก็ได้ นำมาปลิดกลีบดอกออกให้หมดเหลือแต่อับละอองเกสรตัวผู้ ที่สังเกตเห็นว่ามีละอองเกสรตัวผู้เกาะติดอยู่เต็มไปหมด แล้วนำมาคว่ำและเคาะลงที่ยอดของดอกตัวเมียหรือดอกสมบูรณ์เพศที่บานในวันนั้นให้ทั่วโดยรอบดอก ทะยอยผสมเกสรให้กับดอกตัวเมียหรือดอกสมบูรณ์เพศที่เกิดอยู่บนกิ่งแขนงที่เกิดบนข้อที่ 8 – 12 ซึ่งจะบานไม่พร้อมกันจึงต้องใช้เวลาหลายวันจึงจะผสมครบทั้ง 5 ดอก เมื่อเริ่มติดเป็นผลอ่อนขนาดเท่าไข่ไก่ จึงทำการเลือกผลที่สมบูรณ์ที่สุดไว้เพียงผลเดียว โดยดูจากผลที่รูปร่างสมบูรณ์ ไม่บิดเบี้ยว และมีหัวผลที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ที่เหลือให้ปลิดทิ้ง หลังติดผล 2 สัปดาห์ให้เริ่มใช้เชือกผูกที่หัวผลโยงไว้กับค้ำเพื่อช่วยพยุงและรับน้ำหนักผลที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วต่อไปจากนั้นให้รีบห่อผลด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ให้มิดชิดเพื่อป้องกันการเข้าทำลายของแมลงวันทอง

การผูกกิ่งแขนงไว้กับหลักเพื่อช่วยพยุงรับน้ำหนักผลแตงเทศ

การให้น้ำ

ต้นแตงเทศเป็นพืชที่มีใบใหญ่ คายน้ำมากจึงต้องการน้ำมากในแต่ละวัน นับจากหลังจากย้ายปลูกแล้ว ความต้องการน้ำของต้นแตงเทศจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งแตงเทศเริ่มออกดอกและติดผล

จะเป็นช่วงที่แตงเทศมีปริมาณความต้องการน้ำสูงที่สุด การให้น้ำแก่แตงเทศจึงต้องเพิ่มปริมาณการให้น้ำแก่ต้นเพิ่มมากขึ้นทุกสัปดาห์ จนถึงระยะออกดอกและติดผล จึงให้น้ำในปริมาณที่คงที่ได้ ปริมาณน้ำที่ต้องให้แก่ต้นแตงเทศนั้นขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ถ้าปลูกแตงเทศในช่วงที่อากาศร้อนจัด ในฤดูร้อนจัดและอากาศแห้งแล้ง ความต้องการน้ำของต้นแตงเทศในช่วงเริ่มต้นหลังย้ายกล้าอาจอยู่ในช่วง 0.5 - 1 ลิตร/ต้น/วัน และในช่วงที่กำลังออกดอกและติดผลอาจสูงถึงวันละ 2-3 ลิตร/ต้น/วัน อย่างไรก็ตาม ความต้องการน้ำของแตงเทศสามารถเปลี่ยนแปลงไปในฤดูกาลเดียวกันยังแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

สำหรับวิธีการให้น้ำแก่แตงเทศสามารถทำได้หลายวิธี เช่นการปล่อยน้ำเข้าข้างร่องปลูกและปล่อยให้น้ำซึมเข้าสู่แปลงจากด้านข้าง ซึ่งเป็นวิธีดั้งเดิมที่สิ้นเปลืองน้ำและแรงงาน ปัจจุบันนิยมใช้ระบบการให้น้ำแบบน้ำหยดซึ่งเป็นการให้น้ำแก่ต้นแตงเทศที่ในบริเวณรากของต้นแตงแต่ละต้นโดยตรง ซึ่งเป็นวิธีที่ประหยัดน้ำกว่า และยังสามารถผสมปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชบางชนิดลงไปในระบบน้ำหยดได้ด้วย แต่ต้องใช้การลงทุนสูงในครั้งแรกแต่สามารถเก็บไว้ใช้ในฤดูกาลปลูกต่อไป

การให้ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยให้แก่แตงเทศที่ถูกต้องวิธีและประหยัดนั้น ก่อนการให้ปุ๋ยแก่ต้นแตงเทศควรมีการตรวจวิเคราะห์ดินเพื่อหาความอุดมสมบูรณ์ของดินเสียก่อนว่ามีอินทรีย์วัตถุ ธาตุฟอสฟอรัส ธาตุโปแตสเซียม ธาตุแคลเซียมและแมกนีเซียม ที่เป็นประโยชน์ต่อพืชอยู่ในปริมาณเท่าใดก่อน จึงค่อยกำหนดปริมาณปุ๋ยที่จะใส่เพิ่มให้แก่ดินที่ปลูกนั้นอีกครั้ง เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของดินในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน คำแนะนำในการให้ปุ๋ยแก่ต้นแตงเทศต่อไปนี้จึงเป็นคำแนะนำทั่วไป สำหรับแปลงปลูกพืชที่ไม่มีผลการตรวจวิเคราะห์ดิน

หากแบ่งตามวิธีการให้ปุ๋ยแก่แตงเทศในปัจจุบันแล้วอาจแบ่งได้ 2 วิธี คือการให้ปุ๋ยทางดินและการให้ปุ๋ยทางน้ำ

การให้ปุ๋ยเคมีทางดิน

ในระหว่างการเตรียมดินก่อนปลูกได้มีการใส่ปุ๋ยรองพื้นให้แก่ต้นแตงเทศครั้งหนึ่งแล้ว แต่หลังการย้ายปลูกต้องมีการใส่ปุ๋ยเคมีเพิ่มเติมอีกเป็นระยะๆ ในช่วงก่อนออกดอก ช่วงกำลังออกดอกและติดผลอ่อน และช่วงก่อนผลแก่ ดังนี้ หลังย้ายปลูก 7 วัน ให้ใส่ปุ๋ย 15 - 15 - 15 ที่โคนต้นแตงเทศในปริมาณ 15 กรัม/ต้น หรือ 50 กก./ไร่ เมื่ออายุประมาณ 25 วัน และ 50 หลังย้ายปลูก โรยปุ๋ย

15 – 15-15 อัตรา 50 กก./ไร่ และเมื่ออายุ 65 วันหลังย้ายปลูกใช้ปุ๋ย 15 – 15 – 15 อัตรา 50 กก./ไร่ ร่วมกับปุ๋ย 0- 0- 60 อัตรา 25 กก./ไร่ หว่านลงที่ร่องระหว่างแปลงปลูก ก่อนการให้น้ำผ่านทางร่องแปลง

การให้ปุ๋ยเคมีทางน้ำ

หากมีการใช้ระบบน้ำหยดกับการปลูกแตงเทศแล้ว ควรที่จะใช้วิธีการให้ปุ๋ยทางน้ำแก่ต้นแตงเทศ เพราะเป็นวิธีที่ให้ประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ยดีที่สุด ทำได้โดยการติดตั้งปั๊มปุ๋ยเข้าที่ส่วนต้นทางของระบบน้ำหยดก่อนเข้าสู่แปลงปลูก และผสมปุ๋ยลงในถังผสมขนาดใหญ่ 80 – 200 ลิตร เป็นต้น เมื่อจุ่มสายดูดจากปั๊มปุ๋ยลงในถังผสมปุ๋ยและปล่อยให้ปั๊มทำงานเพื่อดูดปุ๋ยเข้มข้นขึ้นไปผสมกับน้ำที่กำลังผ่านเข้าไปในแปลงปลูกสู่ต้นพืช กลายเป็นน้ำปุ๋ยเจือจางหยดให้กับต้นแตงเทศแต่ละต้น ในความเข้มข้นดังนี้ ธาตุไนโตรเจน (N) 150 – 200 มก./ลิตร ธาตุฟอสฟอรัส (P) 30- 50 มก./ลิตร และธาตุโปแตสเซียม (K) 150 – 200 มก./ลิตร ในช่วงหลังของการพัฒนาของผล ควรเพิ่มความเข้มข้นธาตุอาหาร โปแตสเซียมให้มากขึ้นอีกเล็กน้อยและลดความเข้มข้นของไนโตรเจนที่ให้ไปพร้อมกับน้ำลง เพื่อเพิ่มความหวานให้แก่แตงเทศก่อนการเก็บเกี่ยว

ปัจจุบันปุ๋ยน้ำสำเร็จรูปที่อยู่ในรูปผงที่ละลายน้ำได้มีการนำมาจำหน่ายแล้ว มีมากมายหลายสูตรแตกต่างกันไปตามบริษัทผู้ผลิต ในช่วงแรกของการเจริญเติบโตทางใบและลำต้นก่อนการออกดอกติดผล ควรใช้สูตรปุ๋ยที่ให้ธาตุไนโตรเจนสูง เช่น 20-20-20, 21-11-21, 10-10-20 หรือสูตรใกล้เคียง เป็นต้น แต่ภายหลังเมื่อเริ่มออกดอกติดผลแล้ว ควรเปลี่ยนมาใช้สูตรปุ๋ยที่มีธาตุโปแตสเซียมสูงขึ้น เช่น 14 – 7- 28, 12 – 5 – 40 หรือสูตรใกล้เคียง เป็นต้น ความเข้มข้นในถังปุ๋ยที่จะทำการผสมเพื่อดูดไปผสมกับน้ำแล้วได้ความเข้มข้นสุดท้ายเท่ากับที่ต้องการให้กับต้นแตงเทศนั้นจะขึ้นกับอัตราการดูดปุ๋ยของปั๊มปุ๋ยและอัตราการไหลของน้ำเข้าสู่แปลงปลูกซึ่งจะแตกต่างกันไปตามชนิดและขนาดของปั๊มปุ๋ยที่ใช้ และอัตราการไหลของน้ำเข้าสู่แปลงคำนวณมาจากจำนวนหัวน้ำหยดและอัตราการหยดต่อหัวในการนี้บริษัทผู้ขายปุ๋ยสามารถให้คำแนะนำในการผสมได้

การเพิ่มความหวานในผลก่อนเก็บเกี่ยว

ก่อนเก็บเกี่ยว 1 สัปดาห์ให้ค่อยๆลดปริมาณการให้น้ำแก่ต้นแตงเทศลงทีละน้อย จนถึง 2 วันก่อนเก็บเกี่ยวให้ลดน้ำลงจนกระทั่งต้นแตงปรากฏอาการเหี่ยวในช่วงกลางวัน การทำเช่นนี้จะช่วยเพิ่มเปอร์เซ็นต์น้ำตาลในผลแตงเทศและลดปัญหาการแตกของผลแตงเทศก่อนการเก็บเกี่ยว แตงเทศที่จัดว่ามีความหวานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เป็นที่ต้องการของตลาด ควรมีค่าความหวานอยู่ที่ประมาณ 14

องศาบริกซ์ ขึ้นไป หรืออย่างน้อยต้องไม่ต่ำกว่า 12 องศาบริกซ์ ยิ่งมีค่ามากยิ่งหวานมาก และเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น

การเก็บเกี่ยว

เมื่อผลแดงสุกแก่ จะมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะภายนอก คือ ในพันธุ์ที่ผิวมีร่างแหจะพบว่า ร่างแหเกิดขึ้นเต็มทีคลุมบดคลุมทั้งผล ผิวเริ่มเปลี่ยนสีและอ่อนนุ่มลง และในบางพันธุ์เริ่มมีกลิ่นหอมเกิดขึ้น เกิดรอยแยกที่ขั้วจนในที่สุดผลจะหลุดออกจากขั้ว

รอยแยกจะเกิดที่ขั้วผลเมื่อเริ่มสุก

ในการเก็บเกี่ยวผลแดงเทศเพื่อการจำหน่ายจึงต้องเก็บเกี่ยวในระยะที่พอดี หากเก็บเร็วเกินไปจะได้ผลแดงที่อ่อนเกินไป รสชาติยังไม่หวานและมีน้ำหนัคน้อย หากเก็บเกี่ยวล่าช้าไป ผิวและเนื้อภายในจะอ่อนนุ่มเกินไปไม่เหมาะสำหรับการเก็บรักษาและการจำหน่าย

อายุเก็บเกี่ยวของแดงเทศที่เหมาะสมนั้นขึ้นกับพันธุ์ ซึ่งมีทั้งพันธุ์เบาที่มีอายุการเก็บเกี่ยว 60 – 65 วันหลังหยอดเมล็ด หรือ 30-35 วันหลังดอกบาน เช่น พันธุ์ชันเลดี้ ของบริษัทเพื่อนเกษตรกร จำกัด และพันธุ์ชันเนท 858 ของบริษัทเจียไต๋เมล็ดพันธุ์ จำกัด พันธุ์ปานกลางมีอายุเก็บเกี่ยว 70 – 75 วันหลังหยอดเมล็ดหรือ 40-45 วันหลังดอกบาน เช่น พันธุ์มอร์นิ่งชาน 875 ของบริษัทเจียไต๋เมล็ดพันธุ์ จำกัด และพันธุ์ฮันนี่ดีว ของบริษัทเพื่อนเกษตรกร จำกัด และพันธุ์หนักที่มีอายุเก็บเกี่ยวเกินกว่า 80 – 85 วันหลังเพาะเมล็ดหรือ 50-55 วันหลังดอกบาน เช่น พันธุ์เอ็มเมอร์ลด์ สวีท ของบริษัทเพื่อนเกษตรกร เป็นต้น นอกจากการนับจำนวนวันแล้ว การเก็บเกี่ยวแดงเทศยังสามารถดูจากลักษณะภายนอกได้ด้วย แดงเทศที่เริ่มสุกแก่เก็บเกี่ยวได้จะเริ่มมีกลิ่นหอมในพันธุ์ที่มีกลิ่นหอมและมีรอยแยกที่ขั้วผลเกิดขึ้นแสดงว่าผลแดงกำลังจะหลุดร่วงจากต้น โดยทั่วไปมักจะเก็บเกี่ยวเมื่อเกิดรอยแยกประมาณ 50 % หรือครึ่งหนึ่งของรอบขั้วผล ซึ่งเป็นระยะที่ผิวของผลแดงยังไม่อ่อนนุ่มจนเกินไป

สามารถเก็บรักษา หรือขนส่งไปจำหน่ายในตลาดได้โดยไม่กระทบกระเทือน และอยู่ตลาด ได้อีก ระยะเวลาหนึ่ง

การเก็บรักษา

แตงเทศเป็นผลไม้สามารถเก็บเกี่ยวในระยะที่ผลพัฒนาเต็มที่แต่ยังถึงระยะสุกงอมและนำมา บ่มให้สุกก่อนการบริโภคได้เช่นเดียวกับมะม่วง กลัวย และมะละกอ ดังนั้นถ้าหากเก็บเกี่ยวแตงเทศที่ แก่แล้วนำมาวางเก็บไว้ในสภาพอุณหภูมิห้อง (ประมาณ 27 –30 องศาเซลเซียส) ผลแตงเทศจะเกิด การสุกงอม เนื้อผลอ่อนนุ่มและเน่าเสียในที่สุดในเวลาอันสั้น หากต้องการเก็บรักษาแตงเทศให้คง รักษาสภาพเดิมไว้ให้นานที่สุด เพื่่อรอกการจำหน่ายหรือขนส่งไปจำหน่ายในสถานที่ห่างไกล ควรจะต้อง เก็บแตงเทศในสภาพที่มีอากาศเย็น ประมาณ 2 –5 องศาเซลเซียส และมีความชื้นสัมพัทธ์สูงถึง 95 % จะสามารถยืดอายุการเก็บรักษาแตงเทศออกไปได้นานถึง 15 วัน ในระหว่างการขนส่งและวาง จำหน่ายหากสวมผลแตงเทศไว้ในถุงตาข่ายโฟมจะช่วยป้องกันการกระทบกระเทือนระหว่างกันกันให้เกิดรอย ชำรุดได้

ผลแตงเทศหุ้มด้วยตาข่ายโฟมระหว่างการวางจำหน่าย

โรคที่สำคัญ

โรคราน้ำค้าง เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อราชนิด *Pseudoperonospora* ชนิดหนึ่งซึ่งระบาดใน สภาพอุณหภูมิต่ำและมีความชื้นสูง อาการของโรคเกิดขึ้นบนใบเป็นแผลสีน้ำตาลอ่อน มีเส้นใยของ เชื้อราสีขาวหม่นเกิดขึ้นที่ได้ใบบริเวณที่ตรงกับแผล เมื่ออาการรุนแรง ทำให้ใบแห้ง และเหี่ยวตายได้ ในขณะที่กำลังออกดอกติดผล

อาการของโรคน้ำค้างบนใบ

เป็นโรคที่เป็นปัญหาสำคัญสำหรับการปลูกแตงเทศในฤดูฝนของประเทศไทยที่มีสภาพแวดล้อมที่
 อำนวยต่อการระบาดของเชื้อโรค การป้องกันก่อนการเกิดโรคในฤดูฝน ควรมีการฉีดสารเคมีป้องกัน
 กำจัดเชื้อรา จำพวกมาเน็บ หรือ ไสเน็บ เป็นระยะๆ ทุกสัปดาห์ ถ้าหากพบว่าเชื้อราเข้าทำลายแล้วควร
 ควบคุมอาการของโรคด้วยสารเคมีกำจัดเชื้อราที่มีฤทธิ์ดูดซึม เช่น ริโดมิล สำหรับต้นที่มีอาการรุนแรง
 แล้ว ควรถอนต้นทิ้งแล้วนำมาเผาไฟเสีย เพื่อป้องกันการเชื้อโรคแพร่กระจายออกไปมากยิ่งขึ้น

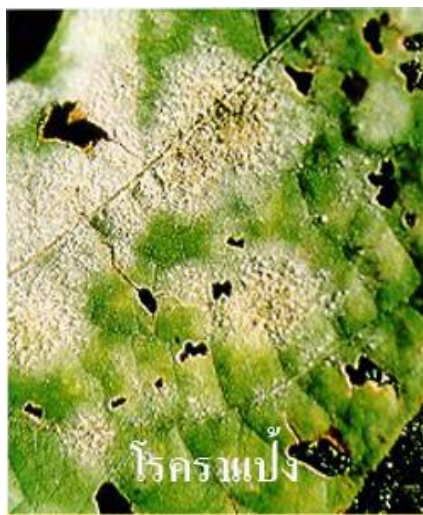
โรคเหี่ยวจากเชื้อฟิวซาเลียม (Fusarium wilt) เกิดจากเชื้อราชนิด *Fusarium* ที่อยู่ในดิน ทำ
 ให้ต้นแตงเทศเกิดอาการใบเหลืองและเหี่ยวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเชื้อโรคเข้าทำลายในท่อน้ำท่อ
 อาหาร การรักษาทำได้ค่อนข้างลำบากเพราะเชื้อโรคอยู่ในดิน เมื่อพบว่ามีต้นเป็นโรคนี้ ควรถอนต้นที่
 เป็นโรคทิ้ง การปรับค่าความเป็นกรด-ด่างของดินให้มีค่าสูงขึ้น จะช่วยชลออาการของโรคนี้ได้ ถ้า
 พบว่าเกิดโรคนี้อย่างรุนแรงในพื้นที่ปลูกใด ควรงดการปลูกพืชในวงศ์แตงนี้ซ้ำในที่เดิมในฤดูติดกัน

โรคใบด่างจากเชื้อไวรัส ต้นแตงเทศเกิดอาการใบด่างเหลือง หยักเป็นคลื่น ใบเล็กลง ยอด
 ตั้งขึ้น ทำให้แต่งชงักการเจริญเติบโต ไม่ออกดอกและติดผล ถ้าพบว่าเริ่มมีต้นแตงเทศเป็นโรคนี้ ควร
 รีบถอนต้นนั้นทิ้ง และนำไปเผาทำลาย ในการป้องกันการเกิดโรคนั้นต้องหลีกเลี่ยงการปลูกพืชชนิดอื่น
 ในวงศ์แตงในบริเวณใกล้เคียง และพยายามกำจัดแมลงศัตรูพืชที่เป็นพาหะของโรคนี้ คือ แมลงหวี่ขาว
 เพลี้ยไฟ และเพลี้ยอ่อน โดยการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดแมลง เป็นระยะๆ แต่ต้องงดการฉีดก่อนการ
 เก็บเกี่ยว

อาการโรคใบด่างจากเชื้อไวรัส

โรคราแป้งขาว (Powdery mildew) เกิดจากเชื้อชนิดหนึ่ง ระบาดในสภาพอุณหภูมิและความชื้นสูง อาการเกิดบนใบ และผล ทำให้ใบกรอบเป็นสีน้ำตาล อาจเกิดร่วมกับโรคราน้ำค้าง ป้องกันกำจัดได้ด้วยการฉีดพ่นกำมะถันผง หรือ สารป้องกันกำจัดเชื้อราเบนโนไมด์ (Benomyl)

แมลงศัตรูที่สำคัญ

เพลี้ยไฟ (Thrips) เป็นแมลงที่มีขนาดเล็กมากเท่าปลายเข็ม ตัวอ่อนมีสีแดง ตัวแก่เป็นสีดำ ดูดน้ำเลี้ยงที่ปลายยอดอ่อนของต้น ทำให้ยอดชะงักการเจริญเติบโต หดสั้น บิดเบี้ยว ระบาดมากในสภาพอากาศร้อนและแห้ง ของฤดูร้อน โดยมีลมเป็นพาหะพาเพลี้ยไฟเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่น ป้องกันกำจัดได้ด้วยการปลูกพืชที่กันชนที่ด้านทานเพลี้ยไฟ เช่น มะระ ล้อมรอบแปลง และฉีดพ่นด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง แลนเนท

ด้วงเต่าแตง (Leaf beetle) เป็นแมลงปีกแข็ง ลำตัวยาวประมาณ 1 ซม. ปีกมีสีเหลืองปนส้ม กัดกินใบแตง ให้แหว่งเป็นวงๆ ถ้าระบาดและทำความเสียหายให้กับใบจำนวนมาก ให้ฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดแมลง เซฟวิน 85 หรือตั้งแต่ก่อนย้ายปลูก ให้หยอดสารเคมีกำจัดแมลงชนิดดูดซึม คือ คาร์โบฟูราน หรือฟุราดาน ที่ก้นหลุม ก่อนย้ายปลูก ซึ่งจะมีฤทธิ์ป้องกันแมลงต่างๆได้ประมาณ 45 วัน แต่ไม่ควรใช้สารเคมีชนิดนี้อีกในระหว่างการเจริญเติบโตและติดผล เพราะจะตกค้างในผลผลิต เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

ด้วงเต่าแตงกัดกินใบ

หนอนขอนใบ (Leaf minor) เป็นแมลงตัวเล็กที่ซ่อนไขอยู่ใต้ผิวใบ กัดกินเนื้อใบเป็นทางยาว คดเคี้ยวไปทั่วทั้งผืนใบ โดยทั่วไปไม่พบว่ามีภาวะระบาดมากในพืชตระกูลแตงเท่าใดนัก แต่ในกรณีที่มีการระบาดมากและเกิดขึ้นในระยะแรกของการเจริญเติบโตจะทำให้พื้นที่ใบเสียหายส่งผลให้กระทบกระเทือนต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตต่อไปของต้นแตงเทศ วิธีการกำจัดต้องใช้สารเคมีชนิดดูดซึมเท่านั้นจึงจะได้ผล เช่น อะบาเมคติน เป็นต้น แต่ไม่ควรฉีดในระยะก่อนเก็บเกี่ยว

แมลงวันผลไม้ (Melon fruit fly) เป็นแมลงที่ทำความเสียหายแก่ผลไม้มากที่สุดชนิดหนึ่ง ตัวเมียจะวางไข่ในผลไม้ใกล้สุก ทำให้เกิดตัวหนอนขอนไขอยู่ในผล ทำให้เกิดแผลเน่าเสียราคา วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันคือการห่อผลก่อนที่ผลไม้จะสุกงอม

แมลงวันผลไม้ที่ทำความเสียหายแก่ผลไม้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. มปป. การปลูกแตงโม. เอกสารคำแนะนำที่ 11. กรมส่งเสริมการเกษตร.

ดร.ธรรมศักดิ์ ทองเกตุ : การปลูกแตงเทศ เอกสารเผยแพร่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กองกัญและสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร. 2542 แมลงศัตรูผัก เอกสารวิชาการ
กองกัญและสัตววิทยา ปี 2542 กลุ่มงานวิจัยแมลงศัตรูผักไม้ดอกและไม้ประดับ
กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ 97 น.

จริงแท้ ศิริพานิช, 2541. สรีรวิทยาและเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวผักและผลไม้
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ. 396 น.

บุญทิพย์ รณโนภาส. 2539. การพัฒนาของเมล็ดและผลของการบ่มผลหลังการเก็บเกี่ยวต่อคุณภาพ
ของเมล็ดพันธุ์แตงเทศ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, นครปฐม.

อารักษ์ ชีรอำพน และอุษา เข้มทอง. 2544. การเปรียบเทียบพันธุ์แตงแคนตาลูปที่เหมาะสมสำหรับ
การปลูกในโรงเรือน. น. 548 – 552 ใน “การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ครั้งที่ 39 สาขาพืชและสาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร 5-7 กุมภาพันธ์ 2544”.

ศรีสม สุวรรณวงศ์. 2547. การวิเคราะห์ธาตุอาหารพืช. ภาควิชาพฤกษศาสตร์คณะวิทยาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ 141 น.

Fujishita, N. and M. Masuda. 1994. Melon, pp 73–78 *In* Organizing Committee XXIVth
International Horticultural Congress Publication Committee (ed.) Horticulture in Japan.
Asakura Publishing Co., Ltd., Tokyo.

Purseglove, J.W. 1974. Tropical Crops Dicotyledon. Longman Group Co. Ltd. London.
719 p.